

Xurshida Haqbayeva

*O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti
Kutubxona-axborot faoliyati tyutori
E-mail: xurshidaxaqibayeva@gmail.com
ORCID: 0009-0007-2141-4295*

ZAMONAVIY TA'LIM JARAYONIDA XALQ OG'ZAKI IJODIDAN FOYDALANISH: TARBIYAVIY SAMARADORLIK VA INNOVATSION YONDASHUVLAR

***Annotatsiya.** Ushbu maqolada zamonaviy ta'lim jarayonida xalq og'zaki ijodidan foydalanishning tarbiyaviy va pedagogik ahamiyati yoritiladi. Ertak, maqol, topishmoq, doston, rivoyat va xalq qo'shiqlari orqali o'quvchilarda milliy qadriyatlarga hurmat, vatanparvarlik, halollik, mehnatsevarlik va insonparvarlik kabi fazilatlarni shakllantirish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, folklor namunalarini interfaol metodlar va raqamli texnologiyalar bilan uyg'unlashtirishning ta'lim samaradorligiga ta'siri tahlil qilinadi.*

***Kalit so'zlar:** xalq og'zaki ijodi, folklor, xalq pedagogikasi, tarbiya, ta'lim jarayoni, milliy qadriyat, innovatsion yondashuv, interfaol metod, raqamli ta'lim, ma'naviy-axloqiy tarbiya.*

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ УСТНОГО НАРОДНОГО ТВОРЧЕСТВА В СОВРЕМЕННОМ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ: ВОСПИТАТЕЛЬНАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ И ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ

***Аннотация.** В данной статье освещается воспитательное и педагогическое значение использования устного народного творчества в современном образовательном процессе. Рассматриваются возможности формирования у учащихся уважения к национальным ценностям, патриотизма, честности, трудолюбия и гуманности посредством сказок, пословиц, загадок, эпосов, преданий и народных песен. Кроме того, анализируется влияние интеграции образцов фольклора с интерактивными*

методами и цифровыми технологиями на эффективность образовательного процесса.

Ключевые слова: устное народное творчество, фольклор, народная педагогика, воспитание, образовательный процесс, национальные ценности, инновационный подход, интерактивный метод, цифровое образование, духовно-нравственное воспитание.

THE USE OF FOLK ORAL TRADITION IN THE MODERN EDUCATIONAL PROCESS: EDUCATIONAL EFFECTIVENESS AND INNOVATIVE APPROACHES

Abstract. *This article explores the educational and pedagogical significance of using oral folk literature in the modern learning process. It examines how fairy tales, proverbs, riddles, epics, legends, and folk songs can help develop students' respect for national values, patriotism, honesty, diligence, and humanity. The article also considers how combining folklore with interactive teaching methods and digital technologies can make the learning process more engaging and effective.*

Keywords: *oral folk literature, folklore, folk pedagogy, upbringing, educational process, national values, innovative approach, interactive methods, digital education, spiritual and moral education.*

Bugungi globallashuv sharoitida yosh avlodni milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalash ta'lim tizimining muhim vazifalaridan biridir. Bu jarayonda xalq og'zaki ijodi namunalari xalqning ko'p asrlik ma'naviy tajribasini aks ettiruvchi muhim pedagogik manba sifatida alohida ahamiyat kasb etadi. Ertak, doston, maqol, matal, topishmoq, rivoyat va xalq qo'shiqlarida ezgulik, halollik, mehnatsevarlik, vatanparvarlik, kattalarga hurmat, do'stlik va insonparvarlik kabi fazilatlar targ'ib etiladi [1, 78-b]. Masalan, xalq ertaklarida yaxshilik va yomonlik o'rtasidagi kurash orqali ezgulikning ustuvorligi ko'rsatilsa, maqol va matallarda hayotiy tajriba hamda axloqiy xulosalar qisqa va ta'sirchan shaklda ifodalanadi. Dostonlarda esa vatanparvarlik, mardlik, sadoqat va or-nomus kabi qadriyatlar qahramonlar obrazi orqali yoritiladi [2, 110-b]. Topishmoqlar

yoshlarning tafakkuri, kuzatuvchanligi va mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu jihatdan folklor namunalaridan ta'lim jarayonida foydalanish o'quvchilarning bilimini boyitish bilan birga, ularning ma'naviy-axloqiy, estetik va intellektual rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi [3, 19-b].

Shuningdek, zamonaviy ta'limda folklor namunalarini interfaol metodlar, multimedia vositalari va raqamli texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish ularning tarbiyaviy samaradorligini yanada oshiradi. Shu sababli xalq og'zaki ijodidan ta'lim jarayonida foydalanish milliy qadriyatlarni yoshlar ongiga singdirishning samarali pedagogik vositalaridan biri hisoblanadi. Xalq og'zaki ijodining pedagogik imkoniyatlarini, avvalo, uning mazmun-mohiyati, janriy xususiyatlari va xalqning ko'p asrlik hayotiy tajribasini o'zida mujassam etganligi bilan izohlash mumkin. Folklor namunalari oddiy badiiy asar sifatida emas, balki avloddan avlodga o'tib kelayotgan ma'naviy tajriba, axloqiy qarashlar, urf-odat va an'analarni aks ettiruvchi muhim tarbiyaviy manba sifatida namoyon bo'ladi. Shu jihatdan xalq og'zaki ijodidan ta'lim jarayonida maqsadli va tizimli foydalanish o'quvchilarning bilimini boyitish bilan bir qatorda, ularning dunyoqarashi, mustaqil fikrlashi, axloqiy fazilatlari hamda milliy o'zligini anglashiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Xalq og'zaki ijodining pedagogik imkoniyatlarini, avvalo, uning mazmun-mohiyati, janriy xususiyatlari va xalqning ko'p asrlik hayotiy tajribasini o'zida mujassam etganligi bilan izohlash mumkin. Folklor namunalari oddiy badiiy asar sifatida emas, balki avloddan avlodga o'tib kelayotgan ma'naviy tajriba, axloqiy qarashlar, urf-odat va an'analarni aks ettiruvchi muhim tarbiyaviy manba sifatida namoyon bo'ladi [4, 45-b]. Jumladan, maqol, matal, topishmoq, ertak, doston, rivoyat, afsona, xalq qo'shiqlari kabi janrlar o'quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlariga mos ravishda qo'llanilganda ta'limning mazmunini yanada qiziqarli, ta'sirchan va hayotiy holga keltiradi. Masalan, **maqollar** qisqa, lo'nda va mazmunan teran bo'lib, xalqning uzoq yillar davomida shakllangan hayotiy tajribasini mujassamlashtiradi. Shu jihatdan xalq og'zaki ijodidan ta'lim jarayonida maqsadli va tizimli foydalanish o'quvchilarning bilimini boyitish bilan bir qatorda, ularning dunyoqarashi, mustaqil

fikrlashi, axloqiy fazilatlari hamda milliy o'zligini anglashiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi [5, 89-b]. Shu sababli ulardan dars jarayonida foydalanish o'quvchilarda fikrlash, taqqoslash, tahlil qilish, umumlashtirish va mustaqil xulosa chiqarish ko'nikmalarini rivojlantirish uchun samarali vosita bo'la oladi. O'quvchiga muayyan maqolning mazmunini izohlash, uning hayotiy misolini keltirish yoki maqolda ilgari surilgan g'oya asosida o'z munosabatini bildirish topshirig'ining berilishi uning faolligini oshiradi. Ayniqsa, mehnatsevarlik, halollik, rostgo'ylik, do'stlik, vatanparvarlik, ilmga intilish, kattalarga hurmat, kichiklarga g'amxo'rlik kabi insoniy fazilatlarni ifodalovchi maqollar ma'naviy-axloqiy tarbiyada katta imkoniyatlarga ega. Maqollarning yana bir muhim jihati shundaki, ular o'quvchini tayyor xulosani qabul qilishga emas, balki uning mazmuni haqida fikr yuritishga undaydi. Masalan, mehnat, ilm yoki do'stlik haqidagi maqollarni muayyan hayotiy vaziyatlar bilan bog'lash orqali o'quvchilar o'z tajribalarini tahlil qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Natijada folklor namunasi darsning shunchaki qo'shimcha materiali bo'lib qolmay, balki o'quvchining hayotiy qarashlarini shakllantirishga xizmat qiluvchi pedagogik vositaga aylanadi.

Xalq og'zaki ijodining pedagogik ahamiyati uning janrlar rang-barangligida ham yaqqol namoyon bo'ladi. Har bir janr o'zining mazmuni, badiiy ifoda vositalari va tarbiyaviy yo'nalishiga ega bo'lib, ta'lim jarayonining turli bosqichlarida o'ziga xos metodik imkoniyatlarni yaratadi [6, 100-b]. Jumladan, maqol, matal, topishmoq, ertak, doston, rivoyat, afsona, xalq qo'shiqlari kabi janrlar o'quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlariga mos ravishda qo'llanilganda ta'limning mazmunini yanada qiziqarli, ta'sirchan va hayotiy holga keltiradi. Maqollar qisqa, lo'nda va mazmunan teran bo'lib, xalqning uzoq yillar davomida shakllangan hayotiy tajribasini mujassamlashtiradi [7, 7-b]. Shu sababli ulardan dars jarayonida foydalanish o'quvchilarda fikrlash, taqqoslash, tahlil qilish, umumlashtirish va mustaqil xulosa chiqarish ko'nikmalarini rivojlantirish uchun samarali vosita bo'la oladi. **Ertaklar** xalq pedagogikasining eng ta'sirchan janrlaridan biri hisoblanadi. Ertaklarda yaxshilik va yomonlik, adolat va zulm,

mehnat va dangasalik, bilim va jaholat, saxovat va xudbinlik kabi qarama-qarshi tushunchalar turli obrazlar orqali ochib beriladi [8, 34-b]. Bunda ijobiy qahramonlarning mehnatsevarligi, jasurligi, halolligi va ezgulikka intilishi o'quvchida ijobiy taassurot uyg'otsa, salbiy obrazlarning xatti-harakatlari muayyan axloqiy xulosaga kelishga undaydi. Shu sababli ertaklardan ta'lim jarayonida foydalanish o'quvchilarning tasavvuri va ijodiy tafakkurini rivojlantirish bilan birga, ularda axloqiy-estetik mezonlarning shakllanishiga ham xizmat qiladi. Ertaklarning pedagogik imkoniyati, ayniqsa, ularni interfaol metodlar bilan uyg'unlashtirishda yanada ortadi. Masalan, o'quvchilarga ertak qahramonlarining xatti-harakatlarini baholash, voqealar rivojini davom ettirish, muqobil yakun yaratish, qahramon nomidan fikr bildirish yoki ertak mazmunini zamonaviy hayotiy vaziyat bilan bog'lash kabi topshiriqlar berish mumkin. Bunday yondashuv o'quvchini passiv tinglovchidan faol ishtirokchiga aylantirib, uning ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi. Ertaklardan ta'lim jarayonida foydalanish o'quvchilarning tasavvuri va ijodiy tafakkurini rivojlantirish bilan birga, ularda axloqiy-estetik mezonlarning shakllanishiga ham xizmat qiladi. Ertaklarni interfaol metodlar bilan uyg'unlashtirib, qahramonlarning xatti-harakatlarini baholash, voqealar rivojini davom ettirish yoki muqobil yakun yaratish kabi topshiriqlar berish mumkin. **Topishmoqlar** o'quvchilarning mantiqiy tafakkuri, kuzatuvchanligi, tezkor fikrlashi va predmet-hodisalar o'rtasidagi bog'liqlikni anglash qobiliyatini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega [9, 32-b]. Topishmoqning obrazli va ramziy ifodasi o'quvchini yashirin ma'noni izlashga, belgilarni tahlil qilishga va mantiqiy xulosa chiqarishga undaydi. Shu jihatdan topishmoqlardan boshlang'ich ta'lim, ona tili, adabiyot, san'at va boshqa fanlar mashg'ulotlarida foydalanish darsning qiziqarliligini oshirish bilan birga, o'quvchilarning aqliy faolligini ham kuchaytiradi. **Dostonlar** xalqning tarixiy xotirasi, qahramonlik ideallari, vatanparvarlik tuyg'usi, el-yurtga sadoqat, mardlik va fidoyilik kabi qadriyatlarini o'zida mujassam etganligi bilan alohida pedagogik ahamiyatga ega [10, 28-b]. Dostonlardagi qahramonlar obrazi orqali o'quvchilarda jasorat, or-nomus,

vatanparvarlik, do'stga sadoqat va adolatparvarlik kabi fazilatlar haqida tushuncha hosil qilish mumkin. **Rivoyat va afsonalar** o'quvchilarning tarixiy tafakkurini shakllantirishda muhim manbalardan biri bo'lib, ularda xalqning muayyan voqea-hodisalar, tarixiy shaxslar, joy nomlari va qadriyatlar haqidagi tasavvurlari aks etadi. Bunday folklor namunalarini o'rganish jarayonida o'quvchilar nafaqat badiiy mazmun bilan tanishadilar, balki xalqning tarixiy xotirasi va dunyoqarashi haqida ham tasavvurga ega bo'ladilar. Xalq qo'shiqlari esa estetik va ma'naviy tarbiyada alohida o'rin tutadi. Ularda xalqning quvonchi va tashvishi, orzu-umidlari, tabiatga, ona zaminga, Vatanga, oilaga va insoniy munosabatlarga bo'lgan qarashlari badiiy ifodasini topgan [11, 61-b]. **Xalq qo'shiqlari** esa estetik va ma'naviy tarbiyada alohida o'rin tutadi. Ularda xalqning quvonchi va tashvishi, orzu-umidlari, tabiatga, ona zaminga, Vatanga, oilaga va insoniy munosabatlarga bo'lgan qarashlari badiiy ifodasini topgan. Qo'shiqlarni ta'lim jarayoniga kiritish o'quvchilarning estetik didini shakllantirish, musiqiy tafakkurini rivojlantirish va milliy madaniyatga bo'lgan qiziqishini oshirish imkonini beradi. Bugungi ta'lim jarayonida xalq og'zaki ijodi namunalaridan foydalanishda an'anaviy usullar bilan bir qatorda **innovatsion va interfaol yondashuvlardan** foydalanish ham muhimdir.

Bugungi ta'lim jarayonida xalq og'zaki ijodi namunalaridan foydalanishda an'anaviy usullar bilan bir qatorda innovatsion va interfaol yondashuvlardan foydalanish muhimdir. Raqamli ta'lim vositalari, multimedia taqdimotlari, audio va videomateriallar, elektron viktorinalar, rolli o'yinlar, "Aqliy hujum", "Klaster", "B-B-B", "INSERT" kabi metodlar folklor namunalarining mazmunini o'quvchilarga yanada tushunarli va ta'sirchan yetkazish imkonini beradi [12, 144-b]. Masalan, ertak yoki doston mazmuni asosida qisqa videorolik yaratish, maqollar bo'yicha interaktiv savol-javob tashkil etish yoki topishmoqlarni raqamli viktorina shaklida taqdim etish o'quvchilarning darsdagi faolligini oshiradi. Shuningdek, xalq og'zaki ijodidan foydalanishda o'quvchilarning yosh xususiyatlari, qiziqishlari va individual imkoniyatlarini hisobga olish zarur. Bir xil folklor namunasini barcha yosh guruhlariga bir xil usulda taqdim etish kutilgan pedagogik samarani bermasligi

mumkin. Shu bois ta'lim mazmuniga folklor materiallarini tanlashda ularning tarbiyaviy yo'nalishi, badiiy qiymati, yoshga mosligi va zamonaviy ta'lim maqsadlari bilan uyg'unligi e'tiborga olinishi lozim

Bugungi ta'lim jarayonida folklor namunalaridan foydalanish faqat matnni o'qish, mazmunini qayta hikoya qilish yoki janriy xususiyatlarini yod oldirish bilan cheklanmasligi lozim. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar o'quvchining mustaqil fikrlashi, tahlil qilishi, ijodiy yondashishi va muammoli vaziyatlarga yechim topishini qo'llab-quvvatlaydi. Shu nuqtayi nazardan, xalq og'zaki ijodi namunalari o'quvchilarning kognitiv, kommunikativ va kreativ kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiluvchi samarali vosita sifatida namoyon bo'ladi.

Raqamli texnologiyalar folklor namunalarini zamonaviy ta'lim muhitiga samarali integratsiya qilish imkonini beradi. Elektron darsliklar, raqamli kutubxonalar, audio va videomateriallar, interaktiv taqdimotlar, onlayn viktorinalar, virtual ko'rgazmalar hamda multimedia vositalari orqali folklor asarlarini o'quvchilarga ta'sirchan shaklda yetkazish mumkin. Ayniqsa, folklor namunalarini audio va video shaklda yozib olish, elektron kataloglar va raqamli arxivlar yaratish milliy madaniy merosni asrashning zamonaviy mexanizmlaridan biri hisoblanadi [13, 110-b]. Dostonlar orqali esa milliy o'zlik, vatanparvarlik, jasorat, sadoqat, insonparvarlik kabi ma'naviy-axloqiy qadriyatlarning mazmunini chuqurroq anglashga sharoit yaratiladi. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar folklor namunalarini interfaol metodlar bilan uyg'unlashtirish uchun keng imkoniyat yaratadi. Masalan, "Aqliy hujum", "Klaster", "Venn diagrammasi", "INSERT", "B-B-B", "Debat", "Rolli o'yin", "Muammoli vaziyat" kabi metodlardan foydalanish orqali o'quvchi folklor matnining passiv tinglovchisi emas, balki uning mazmunini tahlil qiluvchi va talqin etuvchi faol subyektga aylanadi. Ayniqsa, ertak yoki doston qahramonlarining qarorlarini muhokama qilish, voqealarning muqobil yakunini ishlab chiqish, maqollarning zamonaviy hayotdagi ifodasini topish kabi topshiriqlar o'quvchilarning mustaqil va tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi. Folklor namunalarini kreativ pedagogik texnologiyalar asosida o'rganish ham

alohida ahamiyatga ega. O'quvchilarga ertak asosida sahna ko'rinishi yaratish, xalq qo'shig'iga mos videorolik tayyorlash, maqollar asosida ijtimoiy vaziyatlarni modellashtirish, topishmoqlar to'plamini yaratish yoki xalq afsonalari asosida komiks va infografikalar ishlab chiqish kabi ijodiy vazifalarning berilishi ularning estetik didi, tasavvuri va ijodiy salohiyatini rivojlantiradi. Bunday yondashuvda o'quvchi tayyor materialni o'zlashtiribgina qolmay, balki folklor mazmunini qayta ishlab, yangi pedagogik mahsulot yaratadi.

Shuningdek, raqamli texnologiyalarning ta'lim jarayoniga jadal kirib kelishi folklor namunalaridan foydalanishning yangi shakllarini yuzaga keltirmoqda. Elektron darsliklar, raqamli kutubxonalar, audio va videomateriallar, interaktiv taqdimotlar, onlayn viktorinalar, virtual ko'rgazmalar hamda multimedia vositalari orqali folklor asarlarini o'quvchilarga yanada ta'sirchan shaklda yetkazish mumkin. Masalan, xalq dostonlaridan audio parchalarni tinglash, folklor qahramonlari bo'yicha interaktiv testlar tashkil etish yoki muayyan folklor janriga bag'ishlangan raqamli loyiha yaratish ta'lim jarayonining ko'rgazmaliligi va interaktivligini oshiradi. Bundan tashqari, folklor namunalarini fanlararo integratsiya asosida o'rganish ham samarali natija beradi. Folklor materiallarini adabiyot, tarix, musiqa, tasviriy san'at, teatr san'ati, geografiya va axborot texnologiyalari bilan bog'lash orqali o'quvchilarda yaxlit ilmiy va madaniy tasavvur shakllantiriladi. Masalan, muayyan dostonni o'rganishda uning tarixiy asoslari tarix fani bilan, badiiy obrazlari adabiyot bilan, ijro xususiyatlari musiqa va teatr san'ati bilan, raqamli taqdimoti esa axborot texnologiyalari bilan uzviy bog'lanishi mumkin. Shu jihatdan folklorni zamonaviy ta'limga tatbiq etishning asosiy maqsadi faqat milliy folklor namunalarini saqlash va o'rgatish emas, balki ularning tarbiyaviy, intellektual, kommunikativ va kreativ imkoniyatlaridan samarali foydalanishdan iboratdir. Bunday yondashuv o'quvchilarda milliy madaniy merosga hurmat, tarixiy-madaniy xotira, ma'naviy-axloqiy qadriyatlarga sodiqlik bilan bir qatorda, zamonaviy kompetensiyalarni ham shakllantiradi.

Bugungi raqamlashtirish va axborot texnologiyalari jadal rivojlanayotgan sharoitda folklordan ta'lim jarayonida foydalanish shakllari ham zamonaviy talablar asosida takomillashtirilishi zarur. Zamonaviy texnologiyalar folklorning mazmunini o'zgartirish yoki uning an'anaviy mohiyatini cheklash uchun emas, balki uni o'quvchi uchun yanada tushunarli, qiziqarli va interaktiv shaklda yetkazish vositasi sifatida xizmat qilishi lozim. Xususan, multimedia taqdimotlari, elektron darsliklar, videomateriallar, raqamli hikoyalash, animatsiyalar, virtual ko'rgazmalar, interaktiv testlar, onlayn viktorinalar va ta'lim platformalaridan foydalanish folklor namunalarini zamonaviy ta'lim muhitiga samarali integratsiya qilish imkonini beradi. Ayniqsa, raqamli texnologiyalar folklor materiallarini saqlash, tizimlashtirish va kelajak avlodga yetkazishda ham muhim vosita hisoblanadi. Og'zaki tarzda avloddan-avlodga o'tib kelgan folklor namunalarini audio va video shaklda yozib olish, elektron kataloglar yaratish, raqamli arxivlarni shakllantirish hamda ularni ta'lim resurslariga aylantirish milliy madaniy merosni asrashning zamonaviy mexanizmlaridan biri bo'lib xizmat qiladi. Shu jihatdan texnologiya folklorning nafaqat ta'limiy, balki madaniy-ma'rifiy va merosni muhofaza qilish funksiyasini ham kuchaytiradi. Zamonaviy texnologiyalardan foydalanishda folklorning milliy ruhi, tarixiy-madaniy konteksti va badiiy-estetik xususiyatlarini saqlab qolish muhimdir. Raqamli vositalardan maqsadsiz foydalanish folklor mazmunining yuzaki qabul qilinishiga olib kelishi mumkin. Shuning uchun pedagog texnologiyani tanlashda darsning maqsadi, folklor janrining xususiyati, o'quvchilarning yosh va individual imkoniyatlari hamda tarbiyaviy vazifalarni hisobga olishi lozim. Bunday yondashuvda texnologiya maqsad emas, balki folklorning tarbiyaviy mazmunini samarali ochib beruvchi pedagogik vosita sifatida namoyon bo'ladi. Shuningdek, folklorni raqamli ta'lim bilan uyg'unlashtirish o'quvchilarda media va axborot savodxonligini ham shakllantirishga xizmat qiladi. O'quvchi folklor namunalarini izlash, turli manbalarni taqqoslash, ishonchli axborotni ajratish, raqamli materiallarni tahlil qilish va o'zining ijodiy mahsulotini yaratish jarayonida nafaqat folklor haqidagi bilimlarini, balki zamonaviy axborot

kompetensiyalarini ham rivojlantiradi. Bu esa folklor ta'limining an'anaviy tarbiyaviy vazifalarini XXI asr kompetensiyalari bilan bog'lash imkonini beradi. Shu bilan birga, zamonaviy texnologiyalardan foydalanishda folklorning milliy ruhi, tarixiy-madaniy konteksti va badiiy-estetik xususiyatlarini saqlab qolish muhimdir. Raqamli vositalardan haddan tashqari yoki maqsadsiz foydalanish folklor mazmunining yuzaki qabul qilinishiga olib kelishi mumkin. Shuning uchun pedagog texnologiyani tanlashda darsning maqsadi, folklor janrining xususiyati, o'quvchilarning yosh va individual imkoniyatlari hamda tarbiyaviy vazifalarni hisobga olishi lozim.

Xulosa qilib aytganda, xalq og'zaki ijodi zamonaviy ta'lim jarayonining mazmunini boyituvchi, uning tarbiyaviy va ma'naviy imkoniyatlarini kengaytiruvchi muhim pedagogik manbalardan biridir. Folklor namunalari xalqning ko'p asrlik hayotiy tajribasi, dunyoqarashi, axloqiy-me'yoriy qarashlari, urf-odatlar, an'analari va estetik tafakkurini o'zida mujassam etgani sababli yosh avlodni milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalashda katta ahamiyat kasb etadi. Ertak, maqol, matal, topishmoq, rivoyat, afsona, doston va xalq qo'shiqlari kabi janrlar orqali o'quvchilarda ezgulik, halollik, mehnatsevarlik, vatanparvarlik, kattalarga hurmat, kichiklarga g'amxo'rlik, do'stlik va hamjihatlik kabi fazilatlarni shakllantirish imkoniyati mavjud. Umuman olganda, xalq og'zaki ijodini zamonaviy ta'limga integratsiya qilishda **“an'anaviy mazmun – zamonaviy pedagogik metod – raqamli texnologiya – faol o'quvchi”** tamoyiliga tayanish maqsadga muvofiqdir. Mazkur yondashuv folklorning tarixiy va milliy mohiyatini saqlagan holda, uning ta'limiy, tarbiyaviy va rivojlantiruvchi imkoniyatlarini yangi pedagogik sharoitlarda namoyon etishga xizmat qiladi. Demak, zamonaviy texnologiyalar folklor ta'limi uchun shunchaki qo'shimcha vosita emas, balki milliy madaniy merosni yosh avlodga zamonaviy, interaktiv va tushunarli shaklda yetkazish, uning mazmunini chuqur anglash, mustaqil fikrlash va ijodiy faoliyatni rivojlantirish uchun muhim pedagogik imkoniyatdir. Biroq texnologiyaning samaradorligi uning yangiligida emas, balki ta'limiy va tarbiyaviy maqsadga qanchalik to'g'ri yo'naltirilganida

namoyon bo'ladi. Shu sababli folklor va zamonaviy texnologiyalar uyg'unligi kelajak ta'limining muhim yo'nalishlaridan biri sifatida qaralishi, bu borada metodik tavsiyalar, raqamli folklor resurslari va innovatsion o'quv modellarini ishlab chiqishga alohida e'tibor qaratilishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Жабборов М. Ўзбек фольклори ва халқ педагогикаси. – Тошкент: Ўқитувчи, 1990. – 192 б.
2. Jo'rayev M., Eshonqulov J. Folklorshunoslikka kirish. – Toshkent: Fan, 2017. – 304 b.
3. Hasanboyev J., To'raqulov X., Haydarov M., Hasanboyeva O. Pedagogika. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2011. – 480 b.
4. Karimov I. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008. – 176 b.
5. Azizxo'jayeva N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2006. – 240 b.
6. Ishmuhammedov R., Abduqodirov A., Pardayev A. Ta'limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Iste'dod, 2008. – 180 b.
7. Mirzayev T., Musoqulov A., Sarimsoqov B. O'zbek xalq maqollari. – Toshkent: Sharq, 2005. – 512 b.
8. O'zbek xalq ertaklari. – Toshkent: Cho'lpon, 2007. – 52 b.
9. Ўзбек халқ топишмоқлари. – Тошкент: Ўқитувчи, 1961. – 96 б.
10. O'zbek xalq og'zaki ijodi namunalari. – Toshkent: Fan, 2002. – 300 b.
11. Ўзбек халқ қўшиқлари. – Тошкент: Фан, 1980. – 250 б.
12. Yo'ldoshev J., Usmonov S. Pedagogik texnologiya asoslari. – Toshkent: O'qituvchi, 2004. – 104 b.
13. UNESCO. Intangible Cultural Heritage and Education: Cultural Heritage in Education. – Paris: UNESCO. Sodiqov M. O'zbek xalq og'zaki poetik ijodi. – Toshkent: O'zbekiston, 2010. – 240 b.